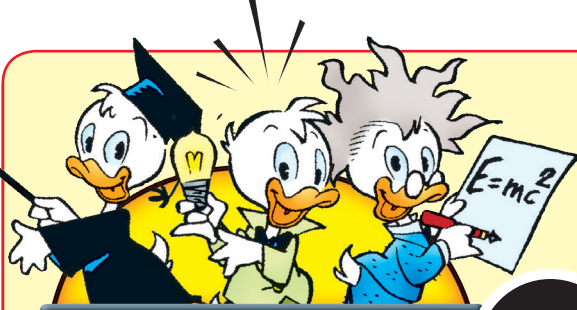

Laatineet: Milja Ahtosalo, Lari Kotilainen & Maiju Riskari

ANKALLISAKATEMIA

1

TEHTÄVÄPAKETTI 6/6

MUIKEAN MAINIOT KIELET JA KULTTUURIT

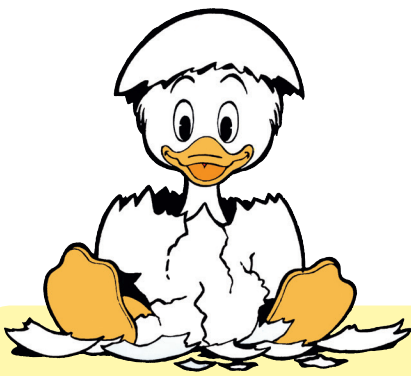
Opettajalle ohjeeksi:

Yhden osion tekemiseen ja tarkastamiseen voi varata ainakin yhden oppitunnin.

Toiminnalliset tehtävät on merkitty Liikkeelle!-logolla. Niiden toteuttaminen vie enemmän aikaa ja voi vaatia esimerkiksi tiedonhakua tai suunnittelua.

AKU ANKKA

UNTUVIKOT

(TASO I)

Lue tarina *Kielikysymys*

https://lataamo.akuankka.fi/lue/b104cd3c6c7c9763737cce51db3ff55f?ref=search&utm_source=lataamo_web&utm_medium=referral&utm_campaign=none&
ja tee tehtävät 1–3.

1

Tutustu tarinaan

a) Miten sarjakuvassa kävikään?
Lue virkeparit ja ylivivaa virke,
joka on väärin.

Pojat eivät saa nuotiota sytytettyä.

Pojat eivät saa nuotiota savuamaan kunnolla.

Mikki sammuttaa nuotion kaatamalla ämpäristä vettä.

Mikki kostuttaa nuotiota, jotta saisi paksumpaa savua.

Mikki opettaa pojille, miten tehdään lyhyitä ja pitkiä savutuprahduksia.

Mikki lähettää tahallaan intiaaneille kutsun tulla kyläilemään.

Hessu ihmettelee, mistä vieraat ilmestyivät.

Hessu kutsui intiaanit Mikin luo kylään.

b) Mitä Mikki mahtoi vahingossa viestittää?
Kirjoita Mikin savumerkeillä lähettämä viesti viivalle.
Piirrä vielä, millaisin savumerkein hän sen ilmaisi.

Mikin lähettämä viesti suomeksi

Mikin käyttämät savumerkit

2

Välitä viestisi eri tavoin

a) Sarjakuvassa viestitään savumerkeillä. Yhteyttä voi pitää muillakin keinoilla. Yhdistä eri tavat oikeaan kuvaukseen.

viittomakieli

kirjekyyhky

tekstiviesti

hieroglyfi

pulloposti

Kännykällä kirjoitettu viesti, jossa voi käyttää myös hymiöitä.

Muinaiset egyptiläiset kirjoittivat tällaisin kuvin esimerkiksi pyramidien seiniin.

Kieli, jossa ei käytetä puhetta vaan esimerkiksi käsiä ja ilmeitä.

Viesti sujautetaan lasiseen säiliöön ja lasketaan mereen jonkun löydettäväksi.

Viesti annetaan eläimelle, joka vie sen lentäen perille.

b) Suunnittele pullopostiviesti. Mitä haluaisit sanoa tuntemattomalle viestin löytäjälle? Voit sekä kirjoittaa että piirtää viestiin.

Jos koulunne lähellä on vesistö tai joki, laittakaa luokkanne viestit yhteen muoviseen pulloon ja käykää viemässä se veden vietäväksi. Muistakaa lisätä pulloon luokkanne ja koulunne nimi siltä varalta, että joku löytää pullopostinne ja haluaa ottaa yhteyttä.

3

Kurkista kieliin

a) Mitä kaikkia kieliä luokassanne puhutaan? Kirjoittakaa yhdessä taululle kaikki ne kielet, joita joku luokallanne osaa. Jo muutaman sanan tietäminen riittää.

b) Kasvattakaa sanavarastoanne. Voitte opetella uudella kielellä esimerkiksi sanat *kiitos*, *hei*, *ole hyvä* ja *anteeksi*. Opettajana toimivat kieliä osaavat oppilaat. Kirjoittakaa oppivat sanat taululle kyseisen kielen nimen viereen.

Esimerkiksi:

suomi

kiitos

hei

ole hyvä

anteeksi

ruotsi

tack

hej

var så god

förlåt

c) Kirjoita parin kanssa erilliselle paperille lyhyt tarina, jossa jokainen luokan osaava kieli tulee esiin. Voitte mainita kielen nimen tai käyttää oppimianne sanoja. Millaisia tarinoita syntyi?

NUORISO

(TASO II)

Lue tarina *El Anka*

https://lataamo.akuankka.fi/lue/60d9251a3706975d506bba543a995b96?ref=search&utm_source=lataamo_web&utm_medium=referral&utm_campaign=none&

ja tee tehtävät 1–2.

1

Kokeile kielipäätäsi

a) Alla on kolme suomenkielistä sanaa, mutta mitä ne ovat espanjaksi? Etsi sanoille parit sarjakuvasta ja kirjoita ne viivoille.

mestari _____ herra _____ pojat _____

b) Aku laulaa tarinassa italiankielisiä oopperoita. Yhdistä Akun laulaman laulun nimi ja sen suomennos. Jos et arvaa, käytä sanakirjaa.

<i>Toreador</i> ○	<i>Kaunis rakkauden lapsi</i>
<i>Bella figlia dell'amore</i> ○	<i>Minua kutsutaan Mimiksi</i>
<i>Mi chiamano Mimi</i> ○	<i>Matadori eli härkätaistelija</i>

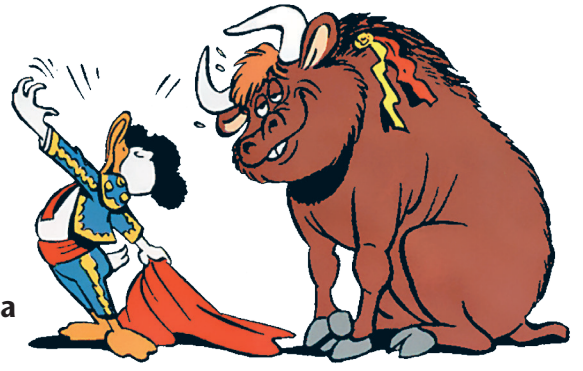

c) Pitäkää levyraati ja äänestäkää b)-kohdan kappaleista luokan suosikki. Jokainen oppilas antaa kullekin laululle 1–5 pistettä. Opettaja kerää pisteet ylös, ja lopuksi lasketaan voittaja.

2

Eläydy eläimen asemaan

Tarinassa Aku joutuu härkätaisteluareenalle, mutta ei onneksi joudu taistelemaan perinteisin keinoin, vaan saa härän rauhoittumaan oopperalauluja laulamalla. Keksikää parin kanssa sanat oopperalauluun, jossa Aku ja härkä ystävystyvät. Keksikää laulettavaa sekä Akulle että härälle!

★ härkä:

★ Aku:

★ härkä:

★ Aku:

★ härkä:

Lue tarina Välikohtaus Välimerellä

https://lataamo.akuankka.fi/lue/87f40033fe274473905a3b18616aca5f?ref=-search&utm_source=lataamo_web&utm_medium=referral&utm_campaign=none&
ja tee tehtävä 3.

3

Osoita kulttuuritietämyksesi

a) Mitä seuraavat sanat tarkoittavat?
Valitse oikea vaihtoehto. Saat apua sarjakuvasta.

1. Etruskit

- Taideteoksia ihailevat museovieraat.
- Antiikin aikana Keski-Italiassa elänyt kansa.
- Joukko erittäin vanhoja maljakoita tai muita pystejä.

2. Fanaatikko

- Suuressa väkijoukossa viihtyvä urheiluhullu.
- Jonkin asian kiihkeä kannattaja tai puolustaja.
- Tiettyihin väreihin pukeutunut jalkapallon ystävä.

3. Apostolinkyyti

- Matkan tahtaminen jalan.
- Kiipeäminen vuorenseinämää pitkin.
- Hurjaa vauhtia juoksentelu.

b) Italia on kuuluisa ruokamaa.

Ympyröi seuraavista ruuista ne, jotka tunnetaan nimenomaan italialaisina.

* *spagetti*

* *blini*

* *tsatsiki*

* *pizza*

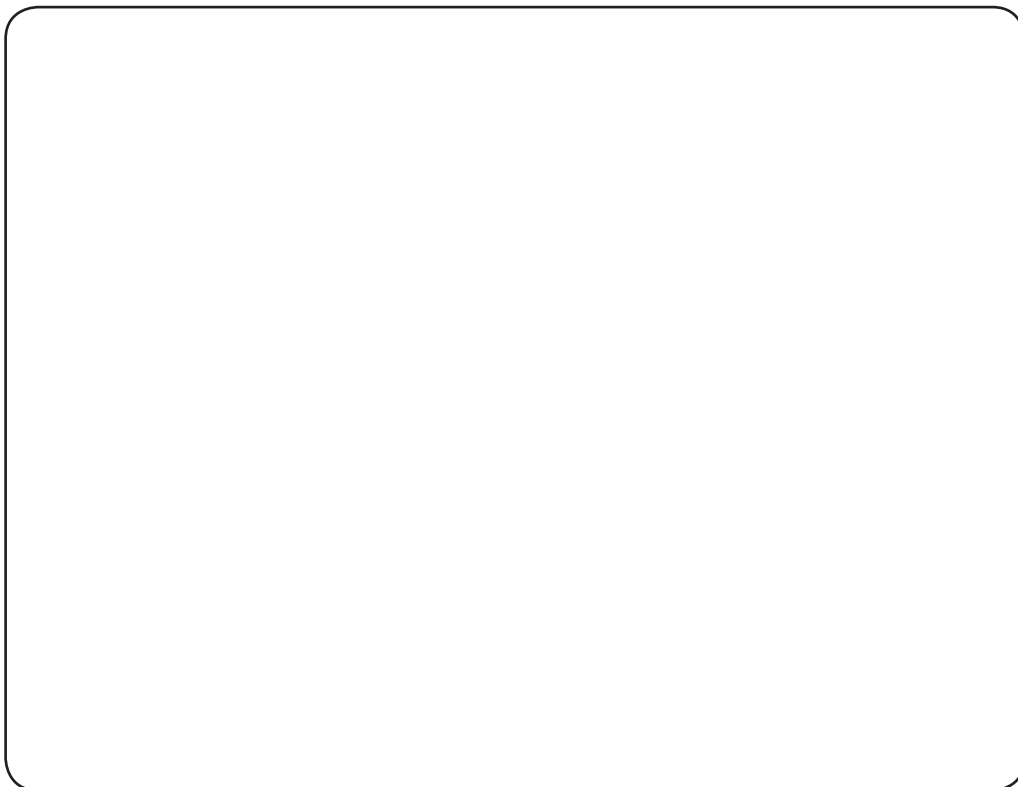
* *lasagne*

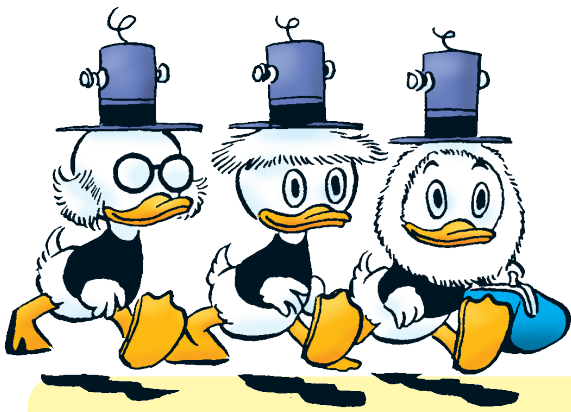
* *croissant*

* *sushi*

c) Olisiko sinusta gourmetkokiksi? Valitse a-kohdan italialaisista herkuista yksi ja suunnittele sen pohjalta unelma-annoksesi. Piirrä kuva annoksesta ja nimeä sen vieren ruuan ainekset. Muista nimetä ruokalaji!

HARMAA- HAPSET

(TASO III)

Lue murretarinat ja tee tehtävät 1–2.

Ylläri

https://lataamo.akuankka.fi/lue/d1b07c46e7ea59d76f8dc5dfcfe275da?ref=search&utm_source=lataamo_web&utm_medium=referral&utm_campaign=none&

Ankkalinnan tappelu

https://lataamo.akuankka.fi/lue/c0883bab868b6749a6ff3542194e36fa?ref=search&utm_source=lataamo_web&utm_medium=referral&utm_campaign=none&

Pirin pärin

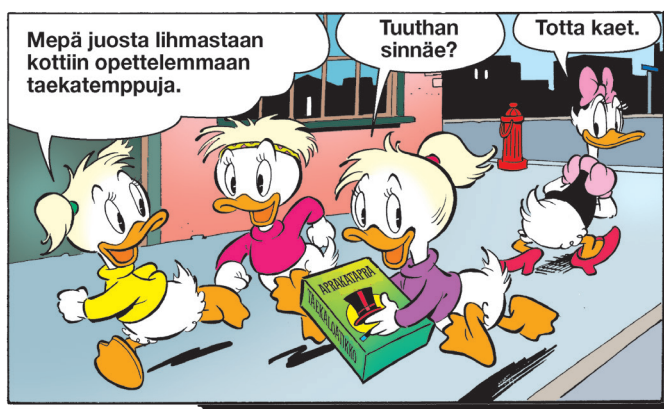
https://lataamo.akuankka.fi/lue/e0805bbff15caf30e874b13bb78c0d57?ref=search&utm_source=lataamo_web&utm_medium=referral&utm_campaign=none&

Jänishuvittelluo

https://lataamo.akuankka.fi/lue/452e8634431494d2839e8f8870025f95?ref=search&utm_source=lataamo_web&utm_medium=referral&utm_campaign=none&

sekä *Murheensa kelläki*

https://lataamo.akuankka.fi/lue/eb1860d01c22b97b325dd90fcf02463a?ref=search&utm_source=lataamo_web&utm_medium=referral&utm_campaign=none&

1

Perehdy murteisiin

a) Suomen kielessä on erilaisia murteita. Sarjakuvien avulla pääsit perehtymään viiteen murteeseen. Kirjoita murrealueiden nimet viivoille vihjeiden perusteella.

b) Miten sanoisit puhekuplissa olevat lauseet omalla murteellasi tai puhekielelläsi? Kirjoita omat versiosi tyhjiin, sinireunaisiin puhekupliin.

Etelä-Pohjanmaan murre

Länsisuomalainen murre. Esimerkiksi Seinäjoella puhutaan eteläpohjalaista murretta.

Etelä-Savon murre

Itäisen Suomen murre. Murrealueen isoimpia kaupunkeja ovat Mikkeli, Savonlinna ja Pieksämäki.

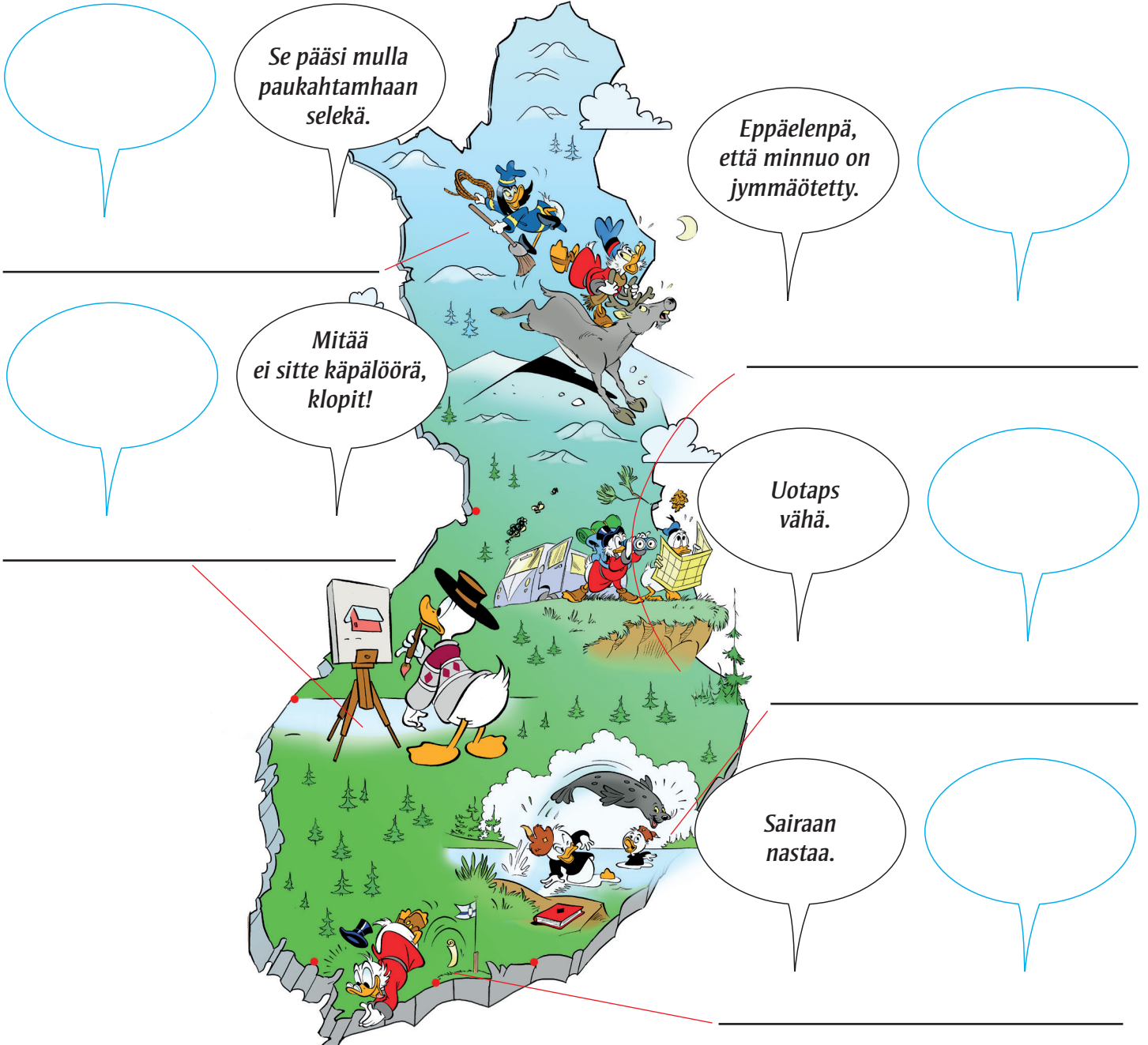
Kainuun murre

Kun Lapista lähdetään etelään Suomen itäreunaa pitkin, vastaan tulee Kainuu. Kainuun keskus on Kajaani.

Pohjois-Lapin murre

Murteista pohjoisin. Kaikkien Lapin murteiden yläkategoria on peräpohjalaiset murteet.

Stadin slangi
Paljasjalkaisten helsinkiläisten oma murre, johon on sekoittunut esimerkiksi ruotsin, englannin ja muiden kielten sanoja.

2

Ota ilmaiset haltuun

a) Etsi tarinoista sana, lause tai ilmaisu, joka sopii kuvaukseen. Kirjoita se viivalle.

Itsellesi tuttu: _____

Tuttusi tai sukulaisesi käyttämä: _____

Vaikea ymmärtää: _____

Aivan outo: _____

Televisiosta tai radiosta kuulemasi: _____

Hauska: _____

Vieraasta kielestä tullut: _____

b) Kirjoita parin kanssa erilliselle paperille lyhyt, hauska tarina, jossa käytätte ainakin neljää a-kohdan ilmauksista.

Lue saamenkielinen tarina *Oaggunreaisu*

https://lataamo.akuankka.fi/lue/bf813d90378ce07b706023e01da30c21?ref=search&utm_source=lataamo_web&utm_medium=referral&utm_campaign=none&

ja sen suomenkielinen vastine *Piristävä pilkkireissu*

https://lataamo.akuankka.fi/lue/63a7481337fbf1f9dd0c48a071541059?ref=search&utm_source=lataamo_web&utm_medium=referral&utm_campaign=none&

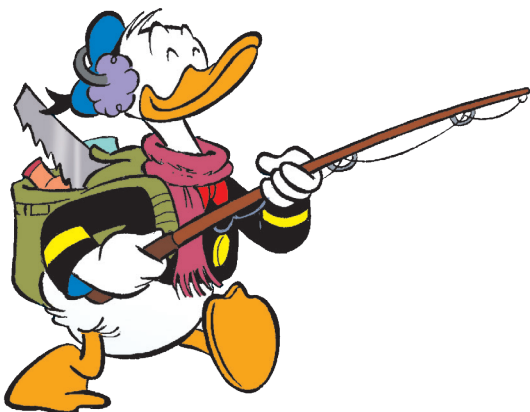
ja tee tehtävä 3.

3

Sukella saamelaisuuteen

a) Vertaile sarjakuvien kieltä. Yhdistä suomenkielinen sana sen pohjoissaamenkieliseen vastineeseen.

päivä	☐	buolaš	☐
varoitus	☐	oaggunrudni	☐
kaukana	☐	váruhus	☐
pakkanen	☐	beaivi	☐
pilkkireikä	☐	guhkkín	☐

b) Mitä tiedät saamelaisuudesta?
Merkitse, ovatko seuraavat väittämät oikein (O) vai väärin (V).

Saamelaisia asuu ainoastaan Lapissa.

Suomen alueella puhutaan kolmea saamelaiskieltä.

Saamenkielisiä alueita on Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Islannissa.

Saamelaisilla ei vielä ole omaa lippua.

Suomessa asuu noin 10 000 saamenkielistä.

VASTAUKSET

Untuvikot (TASO I)

VASTAUKSET 1A:

Virkkeet, jotka eivät pidä paikkaansa:

Pojat eivät saa nuotiota sytytettyä.

Mikki sammuttaa nuotion kaatamalla ämpäristä vettä.

Mikki lähettää tahallaan intiaaneille

kutsun tulla kyläilemään.

Hessu kutsui intiaanit Mikin luo kylään.

VASTAUKSET 2A:

Viittomakieli – Kieli, jossa ei käytetä puhetta vaan esimerkiksi käsiä ja ilmeitä.

Kirjekyyhky – Viesti annetaan eläimelle, joka vie sen lentäen perille.

Tekstiviesti – Kännykällä kirjoitettu viesti, jossa voi käyttää myös hymiöitä.

Hieroglyfi – Muinaiset egyptiläiset kirjoittivat tällaisin kuvin esimerkiksi pyramidien seiniin.

Pulloposti – Viesti sujautetaan lasiseen säiliöön ja lasketaan mereen jonkun löydettäväksi.

VASTAUKSET 1A:

mestari – maestro

herra – señor

pojat – chicos

VASTAUKSET 1B:

Toreador – Matadori eli härkätaistelija

Bella figlia dell'amore – Kaunis rakkauden lapsi

Mi chiamano Mimi – Minua kutsutaan Mimiksi

NUORISO (TASO II)

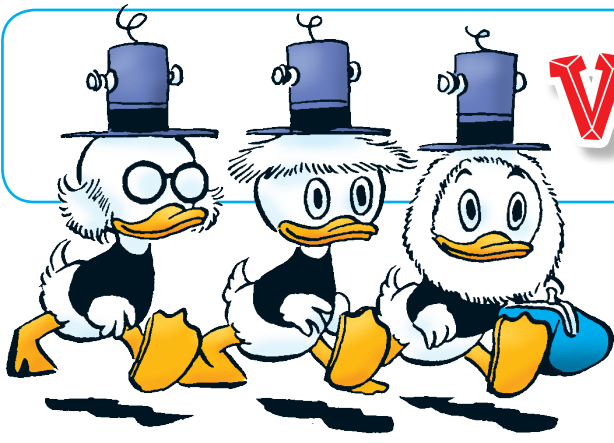

VASTAUKSET 3A:

1b, 2b, 3a

VASTAUKSET 3B:

spagetti, pizza, lasagne

VASTAUKSET

Harmaahapset (TASO III)

VASTAUKSET 1A:

Pohjois-Lapin murre

Kainuun murre

Etelä-Pohjanmaan murre

Etelä-Savon murre

VASTAUKSET 3A:

päivä – beaivi
varoitus – váruhus
kaukana – guhkkín
pakkanen – buolaš
pilkkireikä – oaggunrudni

Stadin slangi

VASTAUKSET 3B:

1. Väärin. Ihminen voi olla syntyperältään saamelainen, vaikka asuisi tai syntyisi missä. Nykyään huomattava osa Suomen saamelaisista asuu saamelaisalueen ulkopuolella. Monia saamelaisia on muuttanut ympäri Suomea esimerkiksi työn, opintojen ja rakkauden perässä. Silti heidän lapsensa ovat myös saamelaisia.
2. Oikein. Suomen alueella puhutaan inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea.
3. Väärin. Saamenkielisiä alueita on Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Venäjällä.
4. Väärin. Saamen lippu virallistettiin vuonna 1986.
5. Oikein. Yhteensä saamelaisia on kaikissa maissa laskutavasta riippuen noin 60 000–100 000.

